

(Ф 03.02 – 110)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки та бізнес-технологій

УЗГОДЖЕНО

Декан

Сергій СМЕРІЧЕВСЬКИЙ
«30» 06 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН
«05» 07 2022 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Бізнес-планування та бюджетування»

Освітньо-професійна програма: «Митна та біржова справа»

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	4	135 / 4,5	34	34	–	67	-	КР-4с.	Диф. залік 4 с.
Заочна	4,5	135 / 4,5	10	6	–	119	К.р.-5с.	КР-5с.	Диф. залік 5 с.

Індекс: НБ – 6-076-3/21-2.1.13

Індекс: НБ – 6-076-3з/21-2.1.13

СМЯ НАУ РП 11.01.05–01–2022

Робочу програму навчальної дисципліни «Бізнес-планування та бюджетування» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Митна та біржова справа», навчальних та робочих навчальних планів № НБ – 6-076-3/21, № НБ – 6-076-3з/21, № РБ – 6-076-3/21, № РБ – 6-076-3з/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розроблено
доцентом кафедри економіки
та бізнес-технологій _____

Юлія ШТИК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Митна та біржова справа», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» – кафедри економіки та бізнес-технологій (випускова), протокол № 1 від «10» 01 2022р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Митна та біржова справа» _____

Оксана ЧУМАК

Завідувач кафедри _____

Оксана ЧУМАК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету економіки та бізнес адміністрування, протокол № 7 від «07» 04 2022р.

Голова НМРР _____

Анатолій ТОФАНЧУК

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання	4
1.2. Заплановані результати навчання	4
1.3. Компетентності.	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни.	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.	5
2.3. Тематичний план.	11
2.4. Контрольна (домашня) робота (ЗФН).	12
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи	12
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	12
3.1. Методи навчання	12
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	12
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті	13
4. Рейтингова система оцінювання набутих здобувачем знань та вмінь	14

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Бізнес-планування та бюджетування» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора № 249/од. від 29.04.2021р., та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання.

Місце даної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця.

Дисципліна «Бізнес-планування та бюджетування» спрямована на формування у здобувачів сучасного наукового світогляду і системи глибоких спеціальних знань, умінь і навичок щодо здійснення бізнес-планування та бюджетування підприємницької діяльності.

Метою викладання дисципліни є формування у здобувачів системи теоретичних і набуття практичних навичок щодо розробки бізнес-плану та формування бюджетів як інструменту управління підприємницькою діяльністю для прийняття управлінських рішень в умовах сучасних глобалізаційних процесів, спрямованих на формування необхідних професійних знань і розрахунково-аналітичних вмінь в своїй майбутній діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення сутності, цілей та методології розробки бізнес-плану;
- оволодіння знаннями щодо структури та змісту бізнес-плану;
- формування навичок щодо оформлення бізнес-плану та його презентації;
- усвідомлення сутності бюджетування, причини його виникнення, проблеми, пов'язані з його застосуванням;
- вивчення основні організаційні етапи постановки й впровадження бюджетування на підприємстві;
- придбання навичок по формуванню й розрахункам комплексного бюджету підприємства;
- набуття вміння використовувати економічний інструментарій для розробки альтернативних планів та сценаріїв стратегічного розвитку бізнес-структур.

1.2. Які результати навчання дає можливість досягти навчальна дисципліна.

В результаті вивчення даної навчальної дисципліни здобувач повинен набути таких результатів навчання (в сукупності з іншими освітніми компонентами):

Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності (ПРН 5).

Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей (ПРН 6).

Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці (ПРН 11).

Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур (ПРН 12).

Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків (ПРН 20).

Вміти здійснювати біржову діяльність, на основі вибору та здійснення біржових операцій в сучасних умовах бізнес-середовища (ПРН 21).

1.3. Які компетентності дає можливість здобути навчальна дисципліна.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен набути таких компетентностей (в сукупності з іншими освітніми компонентами):

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Бізнес-планування та бюджетування»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-05-2022
		стор. 5 з 15	

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК 1).

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 6).

Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур (ФК 2).

Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків (ФК 10).

Уміння здійснювати біржову діяльність, на основі вибору та здійснення біржових операцій в сучасних умовах бізнес-середовища (ФК 11).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін: «Облік і оподаткування», «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин» та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Інноваційне підприємництво та управління стартап-проектами», написання курсової роботи з дисципліни «Бізнес-планування та бюджетування».

2. Програма навчальної дисципліни.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів, а саме:

- навчального модуля №1 «Теоретичні основи та методика розробки бізнес-плану»

- навчального модуля №2 «Основи бюджетування: організація й механізм бюджетування на підприємстві», кожен з яких є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Окремим третім модулем є курсова робота, яку студент виконує в четвертому семестрі. КР є важливою складовою закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля

Модуль №1 «Теоретичні основи та методика розробки бізнес-плану»

Інтегровані вимоги модуля №1:

В результаті вивчення 1 модулю навчальної дисципліни здобувач повинен мати знання щодо розробки бізнес-плану, а також вміти організувати проведення презентації бізнес-плану за допомогою використання наочних матеріалів та наголошуванні на ключових питаннях пропонованого бізнесу і компетенції команди менеджерів.

Знати:

- сутність та цілі розробки бізнес-плану;
- зміст та структуру бізнес-плану;
- класифікацію та особливості видів бізнес-плану;
- етапи та алгоритм розробки бізнес-плану;
- вимоги до змісту окремих розділів бізнес-плану;
- підходи до організації бізнес-планування;
- вимоги кредиторів та інвесторів до бізнес-планів;
- вимоги до оформлення та презентації бізнес-плану.

Вміти:

- розробляти бізнес-план згідно вимог до структури та змісту його частин;
- оформляти бізнес-план, здійснювати його презентацію;
- використовувати бізнес-план для прийняття ефективних управлінських рішень в підприємстві;
- виявляти проблеми в процесі складання бюджету й розробляти стратегію по їх подоланню.

Тема 1. Бізнес-планування підприємницької діяльності

Сутність та роль бізнес-плану. Цілі і задачі бізнес-плану. Класифікація та види бізнес-планів. Загальна методологія розробки бізнес-плану. Сценарний підхід в розробці бізнес-плану. Відображення у бізнес-плані зовнішнього та внутрішнього середовища.

Характеристика інформаційного поля для бізнес-плану. Стратегічне планування на підготовчій стадії. Оцінка сприятливих зовнішніх можливостей та загроз для бізнесу. Виявлення сильних і слабких сторін фірми. Визначення місії фірми. Формулювання цілей та завдань діяльності фірми. Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегії. Особливості різних типів і видів бізнес-проектів. Вимоги кредиторів та інвесторів до бізнес-планів.

Тема 2. Структура, логіка розробки та оформлення бізнес-плану

Структура та основні розділи бізнес-плану. Вимоги до розробки резюме бізнес-плану. Етапи розробки бізнес-плану. Підходи до організації бізнес-планування. Порядок розробки бізнес-плану. Алгоритм складання бізнес-плану. Типові помилки у бізнес-плануванні. Розробка економічної моделі бізнес-плану.

Програмні засоби розробки бізнес-плану. Оформлення та презентація бізнес-плану. Цілі та завдання презентації бізнес-плану. Способи підвищення ефективності презентації бізнес-плану.

Тема 3. Галузь, суб'єкт підприємницької діяльності та його продукція

Аналіз поточного стану справ у галузі та очікуваних тенденцій її розвитку. Концепція поведінки фірми в галузі. Загальна характеристика фірми: стратегічні й тактичні цілі діяльності; основні види діяльності; стадія розвитку бізнесу фірми; географія діяльності. Продукт та (або) послуги фірми: фізичний опис продукту; привабливість та конкурентоспроможність; стадія розробки продукту. Захист продукції патентами, товарними знаками, наявність "ноу-хау", промислових та комерційних секретів ін. Методика проведення аналізу інвестиційної привабливості галузі. Методи оцінки рівня конкуренції на ринку. Перспективи й можливості зростання бізнесу в майбутньому.

Основні етапи процедури дослідження ринку. Загальні параметри ринку продукції фірми (розміри ринку; тенденції розвитку; основні засоби задоволення попиту споживачів). Ідентифікація потенційних споживачів. Критерії сегментації ринку. Порівняльна оцінка привабливості визначених сегментів ринку. Визначення цільового ринку бізнесу. Обґрунтування вибору району розміщення фірми. Оцінка впливу зовнішніх факторів на бізнес фірми. Кількісні методи прогнозування обсягів реалізації продукції (надання послуг) підприємства. Якісні методи прогнозування обсягів реалізації продукції (надання послуг) підприємства.

Оцінка конкурентної позиції фірми на ринку визначення прямих і непрямих конкурентів; збирання інформації порівняльний аналіз найближчих конкурентів; визначення реальних факторів конкуренції на ринку; з'ясування конкурентної позиції фірми на ринку; визначення майбутніх джерел конкуренції.

Тема 4. Діагностика конкурентного середовища суб'єкта підприємницької діяльності

Поняття «конкурентне середовище». Характерні ознаки конкурентного середовища. Види конкурентного середовища щодо об'єкта торгівлі. Види конкурентного середовища за територіальною ознакою. Види конкурентного середовища щодо моделей конкуренції на ринку. Галузеві особливості формування конкурентного середовища. Суть діагностики конкурентного середовища. Форми діагностики конкурентного середовища суб'єкта

підприємницької діяльності. Етапи діагностики конкурентного середовища суб'єкта підприємницької діяльності.

Моделі оцінювання конкурентних сил та визначення типу ринку. Показники інтенсивності конкурентного середовища суб'єкта підприємницької діяльності. Показники оцінювання ступеня монополізації ринку. Показники при аналізі конкурентних позицій суб'єкта підприємницької діяльності на ринку. Показники на основі яких відбувається побудова конкурентної карти ринку.

Тема 5. Виробничий план

Головне завдання та складові блоки виробничого плану. Основні завдання виробничого плану. Логіка опрацювання виробничого плану. Структура виробничого плану. Чинники, що впливають на обсяги та детальність інформації у виробничому плані.

Зміст виробничого плану. Основні виробничі операції (робочі процеси). Схема виробничих потоків. Опис виробничого процесу, його прогресивність, співставлення основних показників виробництва продукції з аналогічними показниками підприємств відповідної галузі. Технологія виробництва продукції. Характеристика обладнання (де передбачається його придбання, на яких умовах і в які строки). Машина та устаткування: характеристика виробничої бази; витрати на купівлю та (або) оренду; амортизаційні відрахування. Сировина, матеріали та комплектувальні вироби: перелік необхідних видів; їх постачальники; фінансові та інші умови постачання; запаси матеріальних ресурсів. Виробничі й невиробничі приміщення: потреби бізнесу у виробничих та невиробничих приміщеннях; опис виробничих об'єктів; витрати на придбання та (або) оренду, ремонт, експлуатацію. План розвитку виробництва. Вплив зовнішніх факторів на виробничі параметри бізнесу.

Тема 6. Організаційний план

Цілі та структура організаційного плану. Головні завдання організаційного плану. Зміст основних розділів організаційного плану. Чинники, що впливають на вибір організаційно-правової форми бізнесу. Послідовність етапів розробки організаційного плану. Структура організаційного плану.

Змістова характеристика організаційного плану. Обґрунтування вибору організаційної форми бізнесу фірми: можливі організаційно-правові форми організації бізнесу в Україні, їх переваги і недоліки; критерії вибору форми організації бізнесу; причини вибору відповідної форми організації бізнесу.

Визначення потреб фірми в персоналі: складання переліку необхідних видів діяльності; визначення чисельності персоналу за окремими категоріями; розрахунки вартості утримання персоналу; джерела покриття потреб у персоналі. Побудова матриці управлінських здібностей. Опрацювання організаційної схеми управління фірмою.

Формування кадрової політики і стратегії фірми. Підготовка, механізми мотивації та оплати праці персоналу фірми.

Особливості та переваги організаційної схеми управління підприємством. Характеристика якісного та кількісного складу робітників і службовців. Система заробітної плати та матеріального стимулювання.

Тема 7. Маркетинг-план та маркетингова стратегія

Основні завдання маркетинг-плану. Процес визначення цілей і завдань маркетингової діяльності фірми (орієнтирів маркетингової діяльності). Вибір та обґрунтування стратегії маркетингу та програм, що її забезпечують. Характеристика етапів стратегії маркетингу. Фінансове забезпечення плану маркетингу. Аналіз можливих обсягів продажу фірми.

Стратегія маркетингу. Загальна маркетингова стратегія фірми. Можливі підходи до опрацювання стратегії маркетингу. Засоби реалізації стратегії маркетингу: вибір каналів збуту продуктів бізнесу (типи каналів збуту, фактори вибору типу каналу збуту, опис власної системи збуту), формування цінової політики (етапи формування цінової політики, моделі та стратегії ціноутворення, застосування цінових знижок), організація рекламної кампанії (процедура опрацювання рекламної кампанії, бюджет витрат на рекламу, інші елементи

політики просування товарів фірми) формування політики підтримки продуктів бізнесу. Майбутня стратегія маркетингу. Фінансові потреби на реалізацію маркетинг-плану.

Тема 8. Фінансовий план

Цілі складання фінансового плану, його значення для самого підприємця, для потенційних кредиторів або інвесторів. Особливості фінансового плану проти інших розділів бізнес-плану. Зміст, логіка опрацювання та структура фінансового плану.

План доходів і витрат (прибутків та збитків). Послідовність складання плану доходів і витрат: визначення відповідних середньогалузевих показників; прогнозна оцінка обсягів продажу продуктів фірми; розрахунки прямих витрат фірми на виробництво та реалізацію продуктів (послуг) фірми; визначення валового прибутку; розрахунки операційних витрат фірми; обчислення операційного прибутку; визначення суми сплати відсотків за кредити; обчислення прибутку до сплати податків; обчислення суми податків і прибутку фірми; визначення чистого прибутку фірми. Проформа плану доходів і видатків. Знаходження точки беззбитковості.

План грошових надходжень і виплат (план руху готівки). Фактори, що визначають необхідність складання плану грошових надходжень і виплат. Процедура складання плану грошових надходжень і виплат. Проформа плану грошових надходжень і виплат. Чистий потік готівки. Додатний потік готівки. Від'ємний потік готівки.

Плановий баланс. Мета та вимоги до складання планового балансу. Проформа планового балансу. Активи балансу. Пасиви балансу. Зобов'язання перед власниками та акціонерами.

Очікувані фінансові коефіцієнти. Цілі розрахунків стандартних фінансових коефіцієнтів. Розрахунки фінансових коефіцієнтів, що відбивають інтереси: короткострокових кредиторів, довгострокових кредиторів, власників фірми. Аналіз чутливості. Фінансові потреби фірми та умови повернення коштів кредиторам та інвесторам.

Тема 9. Оцінювання комерційних ризиків та їх страхування

Поняття та класифікація ризиків. Види ризиків та причини їх виникнення. Методологія виявлення та аналізу ризиків. Ідентифікація ризиків та їх економічна оцінка. Принципи оцінки ризиків. Кількісний та якісний аналіз ризиків. Методи кількісної оцінки ризиків. Особливості фінансового, валютного та комерційного ризику. Фінансові рішення в умовах ризику. Концепція управління ризиками. Зміст та порядок розробки плану запобігання ризикам. Заходи для нейтралізації або мінімізації негативних наслідків можливих ризиків.

Основні види ризиків при виконанні бізнес-плану: ризик затримки початку виконання проекту; ризик невиходу на запланований обсяг виробництва та реалізації продукції (ринковий); ризик зміни економічної політики держави (введення

ліцензування, квотування на відповідний вид діяльності, зміни в оподаткуванні, митному та валютному регулюванні); ризик конкуруючої технології.

Оцінка ризиків для визначення загального рівня ризику за бізнес-планом. Засоби та форми їх ефективного страхування. Засоби по зменшенню ризиків і можливих втрат.

Тема 10. Інвестиційні проекти та оцінка їх ефективності

Цілі та структура інвестиційного проекту. Вибір інвестиційних проектів і забезпечення реалізації окремих інвестиційних програм. Джерела інвестицій. Послідовність проведення аналізу. Визначення та аналіз інвестиційних витрат. Календарний план інвестицій. Формування таблиць інвестиційного плану. Оцінка ефективності інвестиційних проектів. Показники і методи визначення ефекту та витрат за інвестиційними проектами різних видів. Використання показників і методів розробки інвестиційного проекту. Показники доходів і витрат, які розглядаються в процесі фінансового аналізу інвестиційних проектів.

Пріоритетний показник чистої приведеної вартості, показник внутрішньої норми доходності, а потім допоміжні. Вибір найефективніших інвестиційних проектів. Формування інвестиційної пропозиції для залучення потенційних партнерів, кредиторів, інвесторів.

Модуль №2 «Основи бюджетування: організація й механізм бюджетування на підприємстві»

Інтегровані вимоги модуля №2:

В результаті вивчення 2 модулю навчальної дисципліни здобувач повинен вміти самостійно знаходити потрібну інформацію, аналізувати, структурувати та відбирати інформацію для складання бюджетів, знаходити рішення у ризикових ситуаціях, які можуть мати місце в процесі підприємницької діяльності.

Знати:

- теорію й практику функціонування бюджетування в умовах ринкової економіки;
- організаційні етапи постановки й впровадження бюджетування на підприємстві;
- сфери застосування різних типів бюджету.

Вміти:

- здійснювати розрахунки основних бюджетів на підприємстві;
- використовувати економічний інструментарій для розробки альтернативних планів та сценаріїв стратегічного розвитку бізнес-структур.

Тема 1. Фінансове планування як основа бюджетування

Економічна сутність, завдання й принципи фінансового планування. Етапи фінансового планування. Методи фінансового планування. Організація поточного фінансового планування на підприємстві. Організація оперативного фінансового планування на підприємстві. Перспективне фінансове планування і його особливості в сучасних умовах.

Тема 2. Призначення й роль бюджетування на підприємствах у сучасних умовах

Сутність і призначення бюджетування. Переваги й недоліки бюджетування. Склад і функції бюджетування. Принципи бюджетування.

Тема 3. Політика управління підприємства як фундамент для бюджету

Бюджетування в системі управління підприємства. Механізм бюджетного управління на підприємстві. Етапи розробки системи бюджетного управління. Загальні й специфічні аспекти призначення бюджетування для підприємства.

Система цілей і бюджетування на підприємстві. Взаємозв'язок бюджетування з головними фінансовими цілями підприємства. Місія підприємства. Фактори, що впливають на систему бюджетування підприємства. Архітектура бюджетної системи підприємства. Моделі бюджетного управління.

Тема 4. Механізм бюджетування на підприємстві

Методика бюджетування на підприємстві. Класифікація бюджетів у бюджетуванні. Класифікація доходів і видатків у бюджетуванні. Бюджетний контроль і регулювання на підприємстві

Тема 5. Види й особливості розробки бюджетів на підприємстві

Бюджет продажів. Бюджет виробництва. Бюджет закупівель матеріалів. Бюджет витрат на оплату праці. Бюджет накладних видатків виробництва. Бюджет адміністративних витрат. Бюджет видатків на збут. Бюджет доходів і видатків. Бюджет руху грошових коштів. Прогнозний баланс

Тема 6: Бюджетне планування

Сутність і переваги бюджетного планування. Принципи бюджетного планування. Процес бюджетного планування. Методи бюджетного планування.

Тема 7. Бюджетний контроль і регулювання на підприємстві

Сутність і особливості фінансового контролю на підприємстві. Предмет, об'єкт і суб'єкт фінансового контролю. Класифікація фінансового контролю. Види фінансового контролю. Методи фінансового контролю залежно від критеріїв. Послідовність контролювання й регулювання бюджетів.

Бюджетна організація на підприємстві. Бюджетне мотивування на підприємстві.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Бізнес-планування та бюджетування»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-05-2022
		стор. 10 з 15	

Модуль № 3 (освітній компонент) «Курсова робота»

Курсова робота (КР) з дисципліни виконується в 4 семестрі (денна форма навчання) та 5 семестрі (заочна форма навчання), відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих здобувачем у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни в області бізнес-планування та бюджетування.

Курсова робота має на меті закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачами за період навчання та їх застосування, що сприятиме їх становленню як спеціалістів.

Виконання, оформлення та захист КР здійснюється здобувачем в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій. Час, потрібний для виконання КР, – до 30 годин самостійної роботи.

У процесі написання та захисту курсової роботи здобувач повинен продемонструвати:

- знання основних теоретичних положень курсу та вміння поглиблювати їх шляхом вивчення наукової літератури;
- самостійність та оригінальність викладання матеріалу, вміння використовувати математичні, статистичні та інші методи обробки інформації;
- уміння робити самостійні висновки та широкі узагальнення, аналізувати економічні явища і процеси підприємницькому середовищі;
- логічність побудови плану і змісту курсової роботи, культуру мислення і мови;
- уміння аргументовано вести захист курсової роботи, чітко викладати свою точку зору.

2.3. Тематичний план.

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Теоретичні основи та методика розробки бізнес-плану»									
1.1	Бізнес-планування підприємницької діяльності	4 семестр				4 семестр			
		6	2	2	2	3	-	-	3
1.2	Структура, логіка розробки та оформлення бізнес-плану	6	2	2	2	5	2	-	3
1.3	Галузь, суб'єкт підприємницької діяльності та його продукція	6	2	2	2	3	-	-	3
1.4	Діагностика конкурентного середовища суб'єкта підприємницької діяльності	6	2	2	2	5	2	-	3
1.5	Виробничий план	6	2	2	2	3	-	-	3
1.6	Організаційний план	6	2	2	2	5	2	-	3
1.7	Маркетинг-план та маркетингова стратегія	6	2	2	2	3	-	-	3
1.8	Фінансовий план	6	2	2	2	3	-	-	3
1.9	Оцінювання комерційних ризиків та їх страхування	6	2	2	2	5 семестр			
						7	-	-	7
1.10	Інвестиційні проекти та оцінка їх ефективності	4	2	-	2	9	-	2	7
1.11	Модульна контрольна робота № 1	3	-	2	1	-	-	-	-
Усього за модулем №1		61	20	20	21	46	6	2	38
Модуль №2 « Основи бюджетування: організація й механізм бюджетування на підприємстві»									
2.1	Фінансове планування як основа бюджетування	6	2	2	2	8	-	2	6
2.2	Призначення й роль бюджетування на підприємствах у сучасних умовах	6	2	2	2	6	-	-	6
2.3	Політика управління підприємства як фундамент для бюджету	6	2	2	2	8	2	-	6
2.4	Механізм бюджетування на підприємстві	6	2	2	2	6	-	-	6
2.5	Види й особливості розробки бюджетів на підприємстві	6	2	2	2	9	2	-	7
2.6	Бюджетне планування	6	2	2	2	8	-	2	6
2.7	Бюджетний контроль і регулювання на підприємстві	4	2	-	2	6	-	-	6
2.8	Модульна контрольна робота № 2	4	-	2	2	-	-	-	-
2.9	Домашнє завдання / Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8
Усього за модулем №2		44	14	14	16	59	4	4	51
Усього за навчальною дисципліною									
Модуль № 3 «Курсова робота»									
3.1.	Виконання та захист курсової роботи	30	-	-	30	30	-	-	30
Усього за модулем № 3		30	-	-	30	30	-	-	30
Усього за навчальною дисципліною		135	34	34	67	135	10	6	119

2.4. Контрольна (домашня) робота (ЗФН).

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих здобувачем у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни.

Контрольна (домашня) робота виконуються здобувачами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з окремих питань з боку викладача. Терміни видачі, виконання і захисту контрольних робіт визначаються графіком, що розробляється випускаючою кафедрою на кожний семестр.

Для успішного виконання контрольної роботи здобувач повинен **знати**: структуру бізнес-план та **вміти**: самостійно аналізувати кон'юнктури ринку продукції та складати бюджети.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи, розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доноситься до відома здобувачів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: Наочні (ілюстративно-репродуктивний, презентації, діаграми, відеоматеріали тощо), практичні (тренінги тощо), словесні, (вербальний, дискусійний), дослідницький, аналіз, синтез.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З. С. Варналій, Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак, Р. Р. Білик. Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.

3.2.2. Бізнес-планування: навчальний посібник до виконання розрахункової роботи для студентів першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» першого. Уклад.: Ж. Жигалкевич. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 36 с.

3.2.3. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З. С. Варналій, Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак, Р. Р. Білик. Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.

3.2.4. Дикань В. Л., Павліченко В. М., Полякова О. М. Бізнес-планування: Конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2021. 68 с.

3.2.5. «Бізнес-планування у підприємстві». Методичні рекомендації для студентів спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. /Уклад. Васильченко С.М. Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, 2020. 26 с.

3.2.6. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес-планування. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» рівня вищої освіти «бакалавр». Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2017. 224 с.

3.2.7. Планування і контроль на підприємстві: Навч. посіб. / За ред. М.О. Данилюка. Львів: «Магнолія 2006», 2017. 328 с.

3.2.8. Шапошнікова О.М., В.А Шаповал Опорний конспект лекцій та методичні вказівки до самостійного опанування дисципліни «Бізнес-планування» для студентів спеціалізації 281: НГУ, 2017. 46 с.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Бізнес-планування та бюджетування»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-05-2022
		стор. 13 з 15	

Допоміжна література

3.2.9. Shtyk Yuliia V., Shevchenko Liubov Ya., Kozhuhova Tetiana V., Shendryhorenko Maryna T., Gudz Juir F. Raw-materials potential of corporate enterprises: topical questions of accounting, analytical procurement and financial. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. 2018. Vol. 22. Issue 3. URL: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57201638275/> (Scopus).

3.2.10. Штик Ю.В. Розвиток та використання потенціалу бізнес-структур: фінансова, інвестиційна, екосистемна складова. *Ефективна економіка*. 2021. 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>

3.2.11. Штик Ю.В., Кошкіна Д.А., Свиридюк А.А. Підвищення ефективності діяльності підприємств за рахунок оптимізації використання природного капіталу. *Економіка та менеджмент*. 2018. Випуск 15 (58). С. 73-81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esnem_2018_15_35

3.2.12. Штик Ю.В., Семенова Д.О., Дорошук Р.І. Формування фінансово-економічних механізмів забезпечення концепції сталого розвитку. *Інфраструктура ринку*. 2021. 62. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/62_2021/23.pdf

3.2.13. V.Komandrovska, M. Kolesnyk, K. Barkova, S. Vasylyk, D. Dorofieiev Conceptual bases of the Investment Mechanism of the Innovative Activity of Enterprises in the Context of Achieving the Tasks of Strategic Development. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2021 (11), P.111-118.

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1. Державна служба статистики України (Укрстат) // <http://www.ukrstat.gov.ua>

3.3.2. Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва // <http://www.dkrp.gov.ua>

3.3.2. Національний інститут стратегічних досліджень НАН України // <http://www.niss.gov.ua>

3.3.3 Офіційний портал Верховної Ради України // <http://rada.gov.ua>

3.3.4. Український фонд підтримки підприємництва // <http://ufpp.gov.ua>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Бізнес-планування та бюджетування»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-05-2022
		стор. 14 з 15	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗДОБУВАЧЕМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної здобувачем навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мах кількість балів		Вид навчальної роботи	Мах кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
4,5 семестр					
Модуль № 1 «Теоретичні основи та методика розробки бізнес-плану»			Модуль № 2 «Основи бюджетування: організація й механізм бюджетування на підприємстві»		
Види навчальної роботи			Види навчальної роботи		
Відповідь на практичних заняттях, участь у дискусійних питаннях	10	-	Відповідь на практичних заняттях, участь у дискусійних питаннях	10	20
Виконання тестових завдань, розв'язання задач	20	-	Виконання тестових завдань, розв'язання задач	20	20
Підготовка презентаційного матеріалу з актуальних тем з дисципліни	10	-	Підготовка презентаційного матеріалу з актуальних тем з дисципліни	10	10
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 здобувач має набрати не менше</i>	25	-	<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №2 здобувач має набрати не менше</i>	25	-
			Домашнє завдання / контрольна (домашня) роботи (ЗФН)	-	20
			Підсумкова семестрова контрольна робота	-	30
Виконання модульної контрольної роботи №1	10	-	Виконання модульної контрольної роботи №2	10	-
Усього за модулем №1	50	-	Усього за модулем №2	50	-
Усього за модулями №1, №2				100	100
Усього за дисципліною				100	
Модуль №3					
Вид навчальної роботи	Мах кількість балів				
	Денна та заочна форма навчання				
Виконання курсової роботи	60				
Захист курсової роботи	40				
Виконання та захист курсової роботи	100				

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Бізнес-планування та бюджетування»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-05-2022
		стор. 15 з 15	

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються здобувачу, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (**Додаток 3**).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих здобувачем за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова модульна рейтингова оцінка, отримана здобувачем за результатами виконання та захисту **курсової роботи** в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до відомості модульного контролю, а також до навчальної картки, залікової книжки та Додатку до диплома, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка, перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (**Додаток 4**).

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки здобувача, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.